วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (E-Journal) : อีกหนึ่งทางเลือกของการให้บริการ

E-Journal : another choice of service

เดชดนัย จุ้ยชุม สส.บ. (Detdanai Juychum,B.I.S.)[1]

วารสารเป็นทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนึ่งที่มีกำหนดการออกต่อเนื่อง ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ที่ทันสมัย วิทยาการใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นจากผลงานทางวิชาการของผู้ที่ต้องการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ผลงานของตน ในปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้วารสารมีการปรับปรุงรูปแบบและเนื้อหาของวารสารเพื่อเพิ่มช่องทางในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ รูปแบบดังกล่าวคือ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (E-Journal)

วารสารอิเล็กทรอนิกส์ เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของวารสาร ที่มีเนื้อหาของวารสารทั้งหมดหรือ บางส่วนได้ถูกแปลงให้เป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และนำไปไว้ในเว็บไซต์ให้ผู้อ่านทั่วไปที่ใช้อินเตอร์เน็ต สามารถดาวน์โหลดหรือ อ่านเนื้อหาผ่านคอมพิวเตอร์ของตนได้ แต่ก็ยังคงรูปแบบลักษณะทั่วๆไปของวารสารไว้เหมือนเดิมคือมีกำหนดออกที่แน่นอน ประกอบไปด้วยบทความหลายๆบทความในฉบับ มีสั่งซื้อหรือบอกรับเป็นสมาชิกเพื่อให้สามารถเข้าถึงและสืบค้นข้อมูลออนไลน์ได้

บทความที่อยู่ในวารสารแต่ละฉบับ จะถูกแบ่งเป็น “คอลัมน์” โดยใน วารสารหนึ่งเล่ม อาจมีหลายคอลัมน์ (อมรรัตน์ ชีวังกูร, 2550) เช่น

- Editorial บทความจากบรรณาธิการ ซึ่งจะกล่าวถึงภาพรวมหรือเหตุการณ์ของวารสารในฉบับนั้นๆ
- Original Articles บทความวิชาการ ซึ่งจะเป็นบทความวิจัยที่ได้จากการศึกษาวิจัย ของผู้เขียนเป็นองค์ความรู้ใหม่ๆ
- Review Articles บทความวิชาการ ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงสังเคราะห์ออกมาเป็น บทความ
- Innovation นวัตกรรมต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า
- Miscellaneous ปกิณกะ เป็นความรู้เบ็ดเตล็ดต่างๆ เรื่องเล่าประสบการณ์ เป็นต้น

[1] เจ้าหน้าที่ธุรการ งานสภาคณาจารย์และข้าราชการ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

รูปแบบการให้บริการของวารสารอิเล็กทรอนิกส์

รูปแบบการให้บริการของวารสารอิเล็กทรอนิกส์ มีหลายรูปแบบ แต่รูปแบบที่เข้าใช้ในลักษณะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการสูงสุดมี 2 รูปแบบ คือ วารสารที่ให้บริการในฐานข้อมูลออนไลน์ และวารสารที่ให้บริการในลักษณะเว็บไซต์ของวารสารโดยตรง (รัถพร ซังธาดา และคณะ, 2550)

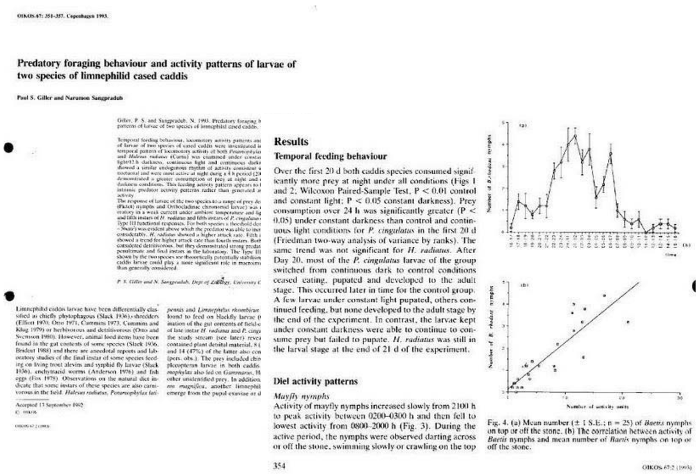
1. วารสารที่ให้บริการในฐานข้อมูลออนไลน์ ที่ห้องสมุดบอกรับนอกจากจะมีบทความวารสารหลายชื่อเรื่องรวมกันแล้ว ยังอาจบริการเชื่อมโยงไปยังวารสารเฉพาะชื่อได้ เช่น ฐานข้อมูล Science Direct, ProQuest Dissertations & Theses A&I, SpringerLink – Journal เป็นต้น

2. วารสารที่ให้บริการเป็นเว็บไซต์โดยตรง เป็นวารสารที่ให้บริการโดยมีขอบเขตจำกัดกว่าวารสารที่ให้บริการในฐานข้อมูลออนไลน์ เช่น ให้บริการย้อนหลังไม่ครบทุกฉบับ และไม่ให้บริการเล่มของปีปัจจุบัน หรือในวารสารบางฉบับอาจให้บริการครบทุกฉบับ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นการให้บริการบนเครือข่ายอินเตอร์เน็ตโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย

วิธีการจัดทำวารสารอิเล็กทรอนิกส์

วารสารอิเล็กทรอนิกส์เป็นวารสารที่อยู่ในรูปแบบดิจิตอล โดยส่วนใหญ่แล้ววิธีการจัดทำจะมี 3 วิธีดังนี้ (Barber, D., 1996)

1. วารสารอิเล็กทรอนิกส์โดยวิธีสแกน (Scanned Journals) เป็นการสแกนบทความจากวารสารที่เป็นสิ่งพิมพ์แล้ว หรือเป็นการสแกนจากตัวต้นฉบับของวารสารนั่นเอง ข้อมูลที่สแกนได้จะเก็บไว้ในลักษณะแฟ้ม รูปภาพ (Image file) ซึ่งจัดเก็บแฟ้มรูปภาพในลักษณะแฟ้ม PDF

OIKOS 67: 351-357. Copenhagen 1993.

Predatory foraging behaviour and activity patterns of larvae of two species of limnephilid cased caddis

Paul S. Giller and Narumon Sangpradub

Results

Temporal feeding behaviour

Over the first 20 d both caddis species consumed significantly more prey at night under all conditions (Figs 1 and 2; Wilcoxon Paired-Sample Test, P < 0.01 control and constant light; P < 0.05 constant darkness). Prey consumption over 24 h was significantly greater (P < 0.05) under constant darkness than control and continuous light conditions for *P. cingulatus* in the first 20 d (Friedman two-way analysis of variance by ranks). The same trend was not significant for *H. radiatus*. After Day 20, most of the *P. cingulatus* larvae of the group switched from continuous dark to control conditions ceased eating, pupated and developed to the adult stage. This occurred later in time for the control group. A few larvae under constant light pupated, others continued feeding, but none developed to the adult stage by the end of the experiment. In contrast, the larvae kept under constant darkness were able to continue to consume prey but failed to pupate. *H. radiatus* was still in the larval stage at the end of 21 d of the experiment.

Diel activity patterns

Mayfly nymphs

Activity of mayfly nymphs increased slowly from 2100 h to peak activity between 0200-0300 h and then fell to lowest activity from 0800-2000 h (Fig. 3). During the active period, the nymphs were observed darting across or off the stone, swimming slowly or crawling on the top

354

Fig. 4. (a) Mean number (± 1 S.E.; n = 25) of *Baetis* nymphs on top or off the stone. (b) The correlation between activity of *Baetis* nymphs and mean number of *Baetis* nymphs on top or off the stone.

ภาพที่ 1 วารสารอิเล็กทรอนิกส์โดยวิธีสแกน

*ที่มา http://gotoknow.org/blog/wetlab-biokku/358802

2. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตจากกระบวนการพิมพ์ (Electronic Journals from Print Production) เป็นการผลิตวารสารที่ควบคู่ไปกับกระบวนการจัดพิมพ์วารสารทั่วไป คือ การจัดทำต้นฉบับสำหรับตีพิมพ์ (Art Work) ซึ่งเป็นต้นฉบับสมบูรณ์ที่ได้ก่อนตีพิมพ์นี้จะอยู่ในรูปแบบของไฟล์ต่างๆ เช่น Word หรือ PDF ไฟล์เหล่านี้คือ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตจากกระบวนการพิมพ์ ขึ้นอยู่กับผู้ให้บริการว่าจะเผยแพร่วารสารเหล่านี้บนอินเทอร์เน็ตเมื่อใด และเมื่อนำออกเผยแพร่หรือให้บริการก็จะกลายเป็นวารสารที่อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

ภาพที่ 2 วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตจากกระบวนการพิมพ์

3. วารสารในรูปวารสารอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Journal Formats) เป็นวารสารอิเล็กทรอนิกส์ในรูปดิจิตอล ที่เกิดจากวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตจากกระบวนการพิมพ์ และให้บริการบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเท่านั้น

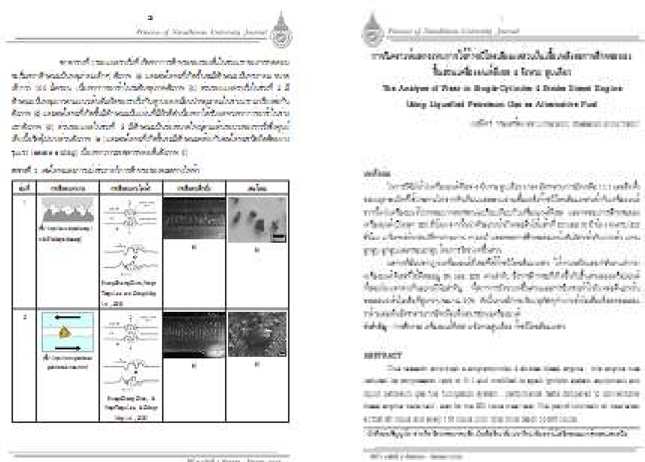
ภาพที่ 3 วารสารในรูปวารสารอิเล็กทรอนิกส์

*ที่มา http://journal.pnu.ac.th/index.php/journalpnu

เครื่องมือในการจัดทำต้นฉบับสำหรับตีพิมพ์ (Art Work) นั้นมีเครื่องมือในการจัดทำที่หลากหลายขึ้นอยู่กับว่า สำนักพิมพ์ใดถนัดเครื่องมือใดในการจัดทำต้นฉบับสำหรับตีพิมพ์ ซึ่งในที่นี่จะขอยกตัวอย่างเครื่องมือในการจัดทำต้นฉบับสำหรับตีพิมพ์ คือ โปรแกรม Adobe Indesign

โปรแกรม Adobe Indesign

โปรแกรม Adobe Indesign เป็นโปรแกรมสำหรับงานด้านสิ่งพิมพ์ งานออกแบบเอกสาร หรือเรียกกันว่า โปรแกรมจัดหน้ากระดาษ ซึ่งคล้ายๆกับการนำเอาโปรแกรม PageMaker มารวมกับโปรแกรม Illustrator และเป็นที่นิยมใช้ในปัจจุบัน จุดเด่นของโปรแกรม Indesign คือ สามารถทำงานด้านการจัดหน้ากระดาษได้เป็นอย่างดี และช่วยแก้ปัญหารูปภาพที่ใช้ในต้นฉบับไม่ชัดเจน เนื่องจากการทำงานกับ Word นั้นเมื่อแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปของ PDF จะเกิดปัญหารูปภาพไม่ชัดเจน รูปภาพแตก ส่งผลให้ต้นฉบับสำหรับตีพิมพ์ (Art Work) มีความสมบูรณ์และสวยงามมากยิ่งขึ้น (อดิศักดิ์ คงสัตย์, 2552)

ภาพที่ 4 หน้ากระดาษที่ได้จากการใช้โปรแกรม Adobe Indesign

ระบบการทำงานของโปรแกรม Indesign นั้น ผู้ใช้จำเป็นจะต้องมีความรู้พื้นฐานของ Photoshop และ illustrator ด้วย เพราะต้องมีการเตรียมรูปภาพจาก Photoshop และเตรียมคลิปอาร์ต หรือ Logo ต่างๆมาจาก illustrator ส่วนข้อความนั้นสามารถเตรียมมาจาก โปรแกรมประเภท Word แล้วจึงนำมาประกอบรวมกันเป็นหนังสือ หรือแผ่นพับต่างๆ ใน Indesign เสร็จแล้วเราจึง Export ไฟล์งานของเรานั้นเป็นไฟล์ PDF

โปรแกรม Adobe Indesign สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำวารสารอิเล็กทรอนิกส์ คือ การจัดทำต้นฉบับสำหรับตีพิมพ์ เพื่อส่งโรงพิมพ์ และไฟล์งานที่ได้นั้นสามารถนำมาให้บริการบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ข้อได้เปรียบและข้อจำกัดของวารสารอิเล็กทรอนิกส์

การจัดทำวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนใหญ่แล้วจะจัดทำไปพร้อมกับวารสารฉบับตีพิมพ์ แต่จะมีข้อได้เปรียบและข้อจำกัด ดังนี้ (อมรรัตน์ ชีวังกูร, 2550)

ข้อได้เปรียบ

1. ต้นทุนการผลิตต่ำเมื่อเทียบกับความสามารถในการเผยแพร่เนื้อหาของวารสาร

2. สามารถค้นหาวารสารฉบับที่ต้องการ หรือบทความที่ต้องการได้ง่าย ผ่านการค้นหา (search) เช่น ชื่อวารสาร ชื่อบทความ เป็นต้น ทำให้ประหยัดเวลาในการค้นหา

3. ผู้ใช้สามารถเลือกอ่านเฉพาะบทความที่ตนเองต้องการได้

4. ภาพลักษณ์ที่ดีของวารสาร เนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศ หากวารสารใดมีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ จะเป็นการแสดงให้เห็นวิสัยทัศน์ที่ทันต่อการพัฒนาของเทคโนโลยีที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการเผยแพร่เนื้อหาวิชาการได้

5. สนับสนุนให้เกิดการนำบทความวารสารไปอ้างอิง สามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา จะมีประโยชน์ต่อวารสารคือ ทำให้เกิด Impact Factor เป็นการเพิ่มให้วารสารมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

ข้อจำกัด

1. วารสารวิชาการภาษาไทย หรือบทความมีจำนวนน้อย ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการผลิต

2. วารสารวิชาการต่างประเทศ มีราคาสูง

สรุป

วารสารอิเล็กทรอนิกส์เป็นทรัพยากรสารสนเทศที่ให้ความรู้ที่ทันสมัย วิทยาการใหม่ๆ ซึ่งจำเป็นต่อการศึกษา เนื่องจากเป็นการรวบรวมบทความทางวิชาการ บทความวิจัย และนวัตกรรมใหม่ที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ขึ้น ซึ่งวารสารอิเล็กทรอนิกส์เป็นแหล่งสารสนเทศที่เกิดจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ซึ่งให้ความสะดวกในการเข้าถึงบทความได้รวดเร็วขึ้น นับว่าเป็นบริการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพและมีประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง

รายการอ้างอิง

เยาวลักษณ์ สุวรรณแข. (2546). วารสารอิเล็กทรอนิกส์ในห้องสมุด. **วารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ.** **2**(2), 17-22.

รัถพร ซังธาดา และคณะ. (2550). **รูปแบบการให้บริการของวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ในเอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต.** เข้าถึงเมื่อ 21 กันยายน 2553, จาก http://elearning.msu.ac.th/ge/ge51/0012003/page09_09.html

อมรรัตน์ ชีวังกูร. (2550). **เทคโนโลยีสมัยใหม่.** เข้าถึงเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2553, จาก http://learners.in.th/file/amornrat2007/list

อดิศักดิ์ คงสัตย์. (2552). **คัมภีร์ Adobe InDesign CS4 คู่มือสร้างสื่อสิ่งพิมพ์อย่างมืออาชีพ.** กรุงเทพฯ : เอช-เอ็น กรุ๊ป จำกัด.

Barber, D. (1996). “Buikling a Digital Library : Concepts and Issues”. **Library Technology Report. 32**(5), 573-737.